

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 85 hallituksen esityksen
johdosta vuonna 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi
lainsäädännöksi**

Eduskunta on 17 päivänä marraskuuta 1992 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistele-
vasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen
esityksen n:o 288.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustus-
lakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta
ovat antaneet asiasta lausunnot, jotka ovat tä-
män mietinnön liitteinä.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa vero-
jaostossa, joka on valmistellut mietinnön valio-
kuntaa varten, ovat olleet kuultavina vanhem-
pi hallitussihteeri Anja Kairisalo sosiaali- ja
terveysministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri
Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä, yli-
tarkastaja Marja-Liisa Manner ja apulaisjohtaja
Risto Salama verohallituksesta, erikoissuunnit-
telija Timo Karjalainen sosiaali- ja terveyshalli-
tuksesta, toimistopäällikkö Hannu Häyry Kansan-
eläkelaitokselta, ekonomisti Juhani Turkkila
Suomen Kaupunkiliitosta, varatoimitusjohtaja
Leif Engfelt Suomen Kunnallisliitosta, osasto-
päällikkö Christel von Martens Finlands svenska
kommunförbundet, kirkkoneuvos Matti
Halttunen kirkkohallituksesta, asiamies Johan
Åström Suomen Työntantajain Keskusliitosta,
sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen
Liiketyöntantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri
Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli
Saariaho Akava ry:stä, sosiaalsihteeri Veikko
Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjär-
jestöjen Keskusliitosta sekä talouspoliittinen sihteeri
Martti Luukko TVK:laisten liittojen neu-
vottelurenkaan edustajana.

1. Käsiteltyt aloitteet

Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yh-
teydessä eduskunnan valiokuntaan 1 päivänä
joulukuuta 1992 käsiteltäväksi lähettämän ed.

Mäkipään ym. lakialoitteen n:o 51 laiksi kansan-
eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja vuo-
delta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmak-
susta.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä
eduskunnan valiokuntaan 7 päivänä kesäkuuta
1991 lähettämän ed. Aittoniemen toivomusaloit-
teen n:o 64/1991 vp metsurien työpaikkojen
turvaamisesta monitoimikoneelle asetettavalla
erityisverolla.

Valiokunta on käsitellyt myös eduskunnan 13
päivänä maaliskuuta 1992 valiokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi lähettämät ed. Lahti-
Nuuttilan toivomusaloitteen n:o 31 kansanelä-
kevakuutusmaksun poistamisesta eläkkeensaa-
jilta ja ed. Ukkolan ym. toivomusaloitteen n:o 41
sosiaaliturvamaksujen rahoitusjärjestelmän uu-
simisesta työvoimavaltaista pienyritystoimintaa
suosivaksi.

2. Hallituksen esitys

Hallituksen esitykseen sisältyy neljä lakiehdotusta: ehdotus laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, ehdotus laiksi vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta, ehdotus laiksi eläketuloa saavan henkilön korotetusta sosiaaliturvamaksusta ja ehdotus laiksi työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1993.

Yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksilta annettua lakia, ehdotetaan perittäväksi kansaneläkevakuutusmaksua 2,40 prosenttia ennakkopeerinnän alaisen palkan määrästä. Kaikilta julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkevakuutusmaksua 3,95 prosenttia.

Yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen sairausvakuutusmaksuksi ehdotetaan 1,45

prosenttia palkoista. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntainliitolta perittäisiin sairausvakuutusmaksua 2,70 prosenttia. Kirkon ja sen seurakunnan sairausvakuutusmaksu olisi 4,20 prosenttia.

Työnantajan lapsilisämaksua ei ehdotuksen mukaan perittäisi vuodelta 1993 kuten ei myöskään peritä kuluvalta vuodelta.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu ehdotetaan 1,80 penniksi veroäyriä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi ehdotuksen mukaan 1,70 penniä veroäyriä, kuitenkin siten, että maksu on 3,20 penniä veroäyriä 80 000 äyriä ylittävältä tulon osalta.

Eläketulosta saavalla henkilöltä ehdotetaan perittäväksi edellä tarkoitettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen lisäksi kansaneläkevakuutusmaksua 1 penni ja sairausvakuutusmaksua 2 penniä veroäyriä. Vakuutusmaksujen korotus voisi kuitenkin olla enintään 3 prosenttia veronalaisesta eläketulosta.

Kunnan osuutena kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoituksen perittäisiin ehdotuksen mukaan 1,47 penniä veroäyriä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyrien yhteismäärästä. Kansaneläkelaitoksen osuus lisämenoista olisi 52,0 prosenttia ja valtio vastaisi lisämenoista muilta osin.

Kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Vastaavasti sairausvakuutusrahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 8 prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio turvaisi molempien rahastojen maksuvalmiuden.

3. Aloitteiden sisältö

Lakialoitteeseen n:o 51 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kansaneläkevakuutusmaksu määräytyisi kunnallisverotuksessa vahvistettujen tulojen perusteella ja siihen sovellettaisiin kolmea eri maksuluokkaa. Sairausvakuutusmaksun osalta aloitteessa ehdotetaan laajennettavaksi maksun määräytymisporrastusta. Lisäksi aloitteeseen sisältyy muita vähäisempiä muutosehdotuksia kummankin maksun osalta.

Toivomusaloitteessa n:o 64/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin työllistämisveron keräämiseksi puunjalostusyhtiöiltä ns. monitoimikoneella tapahtuvista hakkuista.

Toivomusaloitteessa n:o 31 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus esittäisi mahdollisimman pikaisesti kansaneläkevakuutusmaksun poistettavaksi eläkkeensaajilta.

Toivomusaloitteessa n:o 41 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus uudistaisi pikaisesti sosiaaliturvamaksujen rahoitusjärjestelmän työvoimavaltaista pienyritystoimintaa suosivaksi perustamalla maksut esimerkiksi yrityksen liikevaihtoon palkkojen sijasta sekä valmistelisi sosiaaliturvamaksujen porrastamisen alueellisesti Pohjois-Suomea suosivaksi.

4. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valtiovarainvaliokunnalle 1.12.1992 lähettämässään kirjeessä pyytänyt, että 25 päivänä marraskuuta 1992 solmittuun tulopoliittiseen ratkaisuun liittyen kaikkien vakuutettujen sairausvakuutusmaksua korotetaan 0,20 pennillä veroäyriä. Valiokunta ehdottaa 2. lakiehdotukseen tämän mukaista muutosta.

Hallituksen esitykseen sisältyvän 3. lakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että laki olisi voimassa vuoden 1993 loppuun. Tarkoitus on ollut ehdottaa, että lakia sovelletaan vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Laki sinänsä olisi mm. oikeusturvasyistä voimassa vielä tämän jälkeenkin. Valiokunta on tehnyt 3. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttiin tätä tarkoittavan muutoksen.

Viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että kansaneläkelaitoksen rahoitus järjestetään kestäväälle ja vakaalle pohjalle. Eri maksajien osuudet on saatava oikeudenmukaisiksi, ja muun muassa kuntien esitetyllä menettelyllä korkeammiksi tulevat välilliset työvoimakustannukset vaikeuttavat kunnallisten palvelujen kehittämistä. Rahoitusjärjestelmää on uudistettava siten, että kansaneläke- ja sairausvakuutus-

maksut kohtelevat valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityiseen työnantajaan nähden ja seurakuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Edelleen sosiaalivaliokunta toteaa, että maksujärjestelmällä on myös pyrittävä parantamaan työvoimavaltaisten yritysten asemaa uudistamalla palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää samalla huolehtien sosiaaliturvan riittävästä rahoituksesta. Tämä edellyttää rahoitusjärjestelmän uudelleenarviointia siten, että pääomavaltaiset alat osallistuvat nykyistä suuremmalla osalla sosiaaliturvan rahoitukseen. Pienyrittäjien asemaan ja heidän kannettavakseen asetettuihin maksuihin on kiinnitettävä huomiota, jotta myös tällä menettelyllä voidaan tukea työllisyyden kannalta merkittävää pienyritystoimintaa.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy sosiaaliturvan rahoitusjärjestelmän kehittämiseksi edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Valiokunta lähtee siitä, ettei tässä esityksessä tarkoitettu kunnan osuutena kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoitukseen perittävä 1,47 penniä veroäyriä johda valtionosuusjärjestelmän kautta kahdenkertaiseen perintään kunnilta.

Käsitteliensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina sekä 2. ja 3. lakiehdotus näin kuuluvina:

2.

Laki

vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,90 penniä vakuutetulle vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Vakuutus-

maksu on kuitenkin 3,40 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Vakuutusmaksua määrättäessä otetaan huomioon, mitä tuloverolaissa (/) säädetään.

2—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki

eläketulota saavan henkilön korotetusta sosiaaliturvamaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-

kuuta 1993 ja sitä sovelletaan vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 51 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 64/1991 vp, 31 ja 41 hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Heikkinen, Härmäläinen, Jokiniemi (osittain), Kallis (osittain), Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Louvo, Luukkai-

nen, Malm, Ryytänen (osittain), Savolainen, Tiuri, Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Enestam (osittain), Lahtinen (osittain), Liikkanen (osittain), Linnainmaa, Peltari (osittain) ja Savela.

Vastalauseita

I

Kuten sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon liitettyssä eriyvässä mielipiteessä todetaan, tuloverotus on ollut ennätyskorkeaa vuoden 1992 aikana. Vuonna 1993 palkansaajien veroaste nousee mm. veroasteikkojen inflaatiotarkistusten tekemättä jättämisen ja pakkolainan vuoksi. Raippaverolla sekä muiden verojen ja maksujen korotuksilla on heikennetty palkansaajien ostovoimaa. Tämä syventää lamaa entistään.

Sosialidemokraatit ovat eduskunnassa johdonmukaisesti esittäneet, että raippaverosta luovuttaisiin kokonaan. Vastaavat verotulot ovat saatavissa lisäämällä pääomatulojen ja suurten talletusten verotusta, tiukentamalla varallisuusverotusta sekä verottamalla myös maa- ja metsätalouden tuloja tasapuolisesti muiden tulojen kanssa. Näin olemme myös ehdottaneet budjettikannanotoissa, lakialoitteissa ja vastalauseissa.

Tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä sovittiin raippaveron lievennyksen osittaisesta peruuttamisesta. Hallitus on pyrkinyt sysäämään syyn tästä palkansaajajärjestöille.

Tosiasiassa valinta oli hallituksen. Palkansaajajärjestöt esittivät hallitukselle kolmen miljardin markan säästöjä, joilla työttömyysturvan leikkausten peruuttaminen olisi katettu.

Säästöt eivät kelvanneet hallitukselle. Sen vuoksi jouduttiin veronkorotusten tielle.

Palkansaajien ja eläkeläisten verotusta kiristämällä ei voida valtiontalouden alijäämiä hoitaa kestäväällä tavalla. Tarvitaan myös säästöjä. Säästöt on kuitenkin kohdennettava oikeudenmukaisesti.

Lisäksi katsomme, että hallituksen esitys lisätä kuntien osuutta kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta on kuntatalouden kannalta kriisiä syventävä toimenpide. Tällä tavoin kunnat pakotetaan peruspalveluiden leikkauksiin sekä henkilöstön lomautuksiin ja irtisanomisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan esittämässä muodossa,
että 3. lakiehdotus hylättäisiin ja
että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin
näin kuuluvina:*

1.

Laki**kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 59 §:n 2 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60 ja 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

3 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä, ottaen huomioon, mitä tuloverolaissa (/) säädetään.

6 ja 59 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

62 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 0,98 penniä veroäyriältä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettusta

määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuunpanosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä. Tarkemmat säännökset kunnan tilityksestä vuodelta 1993 voidaan antaa asetuksella.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki**vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmak-

susta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä

siltä osin kuin veroäyriä määrää ylittää 80 000
äyriä. Vakuutusmaksua määrättäessä otetaan
huomioon, mitä tuloverolaissa (/) säädetään.

2—4 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Matti Luttinen
Pentti Lahti-Nuutila

Tuulikki Hämäläinen
Lea Savolainen

Jouni Backman

II

Koska valiokunnan mietinnössä hyväksytyt veronluonteiset kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut kohdistuvat epäoikeudenmukaisella tavalla eläkeläisiin ja koska ehdotettuja työnantajien ja vakuutettujen maksuja ei ole porrastettu maksukyvyn mukaan, emme ole voineet hyväksyä mietintöön sisältyvää ehdotusta. Viittaamme sosiaali- ja terveystieteiden lausuntoon liitettyyn II eriävään mielipiteeseen ja siinä esitettyihin yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvä 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana,
että 3. lakiehdotus hylättäisiin ja
että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin
näin kuuluvina:*

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti sekä 6 (poist.) ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti (poist.) 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60 ja 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

3 §

Yksityinen työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 2,15 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1993 saman vuoden joulukuun 31 päivään saakka ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden

hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 3,45 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä,

on sanottu maksu 4,95 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Mitä edellä on sanottu yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisestä, on soveltuvin osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle suoritettuna ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:

- 1) joka verovuoden päättyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta;
- 2) joka verovuoden tai sen osan aikana on saanut tämän lain mukaan työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä eläketulon osalta; tai
- 3) joka verovuoden aikana on kuollut.

59 §
(Poist.)

62 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 0,98 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettua määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuunpanosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) on säädetty työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä. Tarkemmat säännökset kunnan tilityksestä vuodelta 1993 voidaan antaa asetuksella.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1993 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Lain 6 (poist.) ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1993.

2.

Laki

vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutus-

maksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä sil-

tä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyrieltä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan sairausvakuutusmaksuna 1,45 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1993 saman vuoden joulukuun 31 päivään saakka ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnantajan viimeksi tarkoitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvaan käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 2,45 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä

tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 3,95 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

Mitä edellä on sanottu yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun määräytymisestä, on soveltuvin osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87) (poist.). Valtiolt ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta sekä kunnalta ja kuntainliitolta, (poist.) evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sairausvakuutusmaksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1993 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §

(Poist.)

4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Asko Apukka

Timo Laaksonen

III

Kestävän kehityksen edistämiseksi olisi ryhdyttävä siirtämään verotuksen painopistettä ympäristöverotuksen suuntaan. Ns. vihreä verouudistus eli työnantajien sosiaaliturvamaksujärjestelmän ja tuloverotuksen keventäminen kattavan ympäristöverotuksen kautta paitsi vähentäisi ympäristöongelmia myös parantaisi työllisyyttä. Jotta uudistuksen vaikutukset eivät jäisi pelkästään fiskaalisiksi, pitäisi budjetin tuloverokertymästä siirtää useiden miljardien markkojen suuruinen erä koottavaksi ympäristöverotuksella.

Ympäristöverotuksen tulee kohdistua pahimpiin ilman-, maaperän- ja vesistösaasteisiin saasteveroina, merkittävään luonnonvarojen käyttöön resurssiveroina sekä fossiilisille polttoaineille ns. energiaverona. Verotuksen tällaisen kehityssuunnan pitää olla jatkuvaa ja hallituksen tulee jo ensi vuoden budjetin julkistamisen yh-

teydessä esittää useamman vuoden ohjelma, josta selkeästi ilmenisi määrätietoinen tavoite verotuksen kokonaisrakenteen radikaaliksi muuttamiseksi.

Ympäristöverojen tuotolla tulee alentaa sekä tuloverotusta että sosiaaliturvamaksuja. Lisäksi käyttökatteen ottaminen sosiaaliturvamaksun perusteeksi palkkasumman sijasta suosisi työvaltaisia ja rokottaisi pääomavaltaisia yrityksiä. Järjestely olisi eräänlainen automaattinen suhdanteiden tasausjärjestelmä: korkeasuhdanteen aikana kansaneläkelaitokselle kerättäisiin enemmän rahaa kuin matalasuhdanteen aikana, koska nousukaudella käyttökatteet ovat parempia kuin laman oloissa. Siirtyminen työn verottamisesta ympäristöhaittojen verottamiseen merkitsisi työvaltaisten alojen kilpailukyvyyn paraneamista.

Uudet ympäristöverot olisi järkevää toteuttaa nyt laman aikana, koska sopeutumisvaikutukset olisivat kaikkein pienimmät. Nyt yrityssectorille annettaisiin riittävän ajoissa oikea signaali verotuksen tulevasta kehityssuunnasta, jolloin yritykset voisivat ottaa sen huomioon tulevissa investointisuunnitelmissaan.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyessään lain toteaa seuraavaa:

”Hallituksen on välittömästi ryhdyttävä tutkimaan mahdollisuuksia siirtää verotuksen painopistettä työn verottamisesta ympäristöverotuksen suuntaan. Ensi vaiheessa maksu asetettaisiin fossiilisille polttoaineille kunkin aineen poltossa syntyvien hiilidioksidipäästöjen perusteella. Energiamaksun lisäksi pitäisi ryhtyä soveltamaan jätevesien päästömaksuja, erilaisia käyttäjämaksuja jätehuollossa sekä hyödykemaksuja. Ympäristöverojen tuotoilla alennettaisiin välillisiä työvoimakustannuksia.”

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1992

Hannele Luukkainen
Tuulikki Hämäläinen
Asko Apukka

Jouni Backman
Pentti Lahti-Nuuttila

Matti Luttinen
Lea Savolainen
Timo Laaksonen

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä

1 päivänä joulukuuta 1992

Lausunto n:o 29

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 17 päivänä marraskuuta 1992 hallituksen esityksen n:o 288 vuonna 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo sosiaali- ja terveysministeriöstä, ekonomisti Juhani Turkki-la Suomen Kaupunkiliitosta, varatoimitusjohtaja Leif Engfelt ja lakimies Taisto Ahvenainen Suomen Kunnallislitosta, johtaja Berndt Långvik Finlands svenska kommunförbundet, professori Mikael Hidén, oikeustieteen tohtori, hallintoneuvos Toivo Holopainen, professori Antero Jyräntä, vt. professori Kai Kalima, oikeustieteen tohtori, lainsäädäntöjohtaja Matti Niemivuo, apulaisprofessori Aimo Rynänen ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muun ohella, että vuonna 1993 kunnan osuutena kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoitukseen peritään 1,47 penniä veroäyryltä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyriensä yhteismäärästä. Kansaneläkelaitoksen osuus lisäosamenoista olisi 52,0 % valtion vastatessa lisäosamenoista muilta osin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen.

Esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa on käsitelty edellä mainittua kuntien osuutta lisäosakustannuksista. Perusteluissa katsotaan, että

esityksessä ehdotetun mukaisesti merkittävästi kasvava kuntien taloudellinen rasitus ei ole ristiriidassa kuntien itsehallinnon kanssa. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että ehdotuksesta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valiokunnan kannanotot

Perustuslakivaliokunta on arvioinut valtiosääntöoikeudellisesti yksinomaan ensimmäisen lakiehdotuksen 62 §:n mukaista kunnan maksu-osuutta.

Vastaavanlainen kunnan rahasuoritusvelvollisuus oli valiokunnan selvitettävänä muun muassa kuntien itsehallintoa koskevana valtiosääntökysymyksenä vuoden 1985 valtiopäivillä, jolloin valiokunta antoi asiasta lausunnon n:o 18/1985 vp. Valiokunta piti tuolloin mahdollisena peria kunnilta veronluonteista maksua kansaneläkkeiden lisäosakustannusten kattamiseksi, kunhan siitä aiheutuva kuntien taloudellinen rasitus ei kohoa sellaiseksi, että se olisi ristiriidassa hallitusmuodon 51 §:n 2 momenttiin pohjautuvan kuntien itsehallinnon kanssa. Tästä rajanvedosta valiokunta totesi, aiempaan lausuntoonsa n:o 9/1984 vp viitaten, että kunnan verovelvollisuus valtiolle muodostuu hallitusmuodon vastaiseksi esimerkiksi silloin, jos sen avulla on tarkoitus murtaa tai mitätöidä kuntien itsehallinto. Tämän säätämisjärjestysarviota koskevan peruskysymyksen osalta valiokunta päätyi siihen, ettei silloisen lakiehdotuksen suuruisena (= 0,93 penniä veroäyryltä) kunnilta perittävä veronluonteinen maksu ollut sellaisenaan ristiriidassa kuntien itsehallinnon perustuslainsuojan kanssa.

Valiokunta piti siten vuonna 1985 mahdollisena säätää kuntien itsehallinnon perustuslainsuojan sitä estämättä juuri nyt esillä olevan kaltaisesta kuntien rahoitustehtävästä valtioon nähdessä tavallisella lailla. Tuolloisen kannanotton taustaksi on syytä todeta, että kuntien itsehallin-

non perustuslainvoimaisesti turvatus osan on valiokunnan tulkintakäytännössä (ks. PeVL 14/1986 vp) katsottu muodostuvan lähinnä vain kunnallisesta verotusoikeudesta sekä kuntalaisten oikeudesta itse valitsemiinsa hallintoelimiin ja kunnan oikeudesta päättää itse kunnan virkamiesten ja työntekijöiden palkkauksesta ja muista heidän palvelussuhteestaan koskevista ehdoista. Kuntien itsehallinnon perustuslainsuojaa koskeva valiokunnan tulkintakäytäntö, muutkin kuin edellä tarkoitetut ratkaisut huomioon ottaen, viittaakin ensi sijassa siihen, että hallitusmuodon 51 §:n 2 momentin sisältönä on estää puuttumasta tavallisella lailla itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi. Tähän näkökohtaan liittyy johdonmukaisesti se, että koko nykyisen kunnallisen itsehallintojärjestelmän aikana on pidetty mahdollisena säätää lailla kunnille uusia pakollisia tehtäviä.

Esityksessä ehdotettu kuntien osuus kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta on 1,47 penniä veroäyryltä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyrien yhteismäärästä. Tällainen maksuosuus olisi suuruudeltaan yli puolitoistakertainen vuonna 1985 valiokunnan arvioitavana olleeseen veronluonteiseen maksuun verrattuna. Myös nykyiseen, 0,98 pennin suuruiseen maksuun verrattuna esityksestä aiheutuva kuntien taloudellisen rasituksen nousu olisi huomattavan suuri.

Vaikka kuntien taloudellinen rasitus kiistattomasti kasvaisikin merkittävästi, jos käsiteltävänä oleva ehdotus säädetään laiksi, on valiokunnan mielestä kuitenkin korostettava sitä valtiosääntöoikeudellisena perusteena tässä suhteessa ainoaa olennaista seikkaa, ettei kuntien ehdotetun suuruinen rahasuoritusvelvollisuus valtiolle kuitenkaan estäisi kuntia päättämästä omasta taloudestaan. Kuntien itsehallinnon perustuslainsuojaa koskeva tähänastinen tulkintakäytäntö huomioon ottaen on valiokunnan käsityksen

mukaan valtiosääntöoikeudellisin perustein näin ollen päädyttävä siihen, ettei ehdotus puutu kuntien itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin sellaisella tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi. Ehdotus ei siksi ole ristiriidassa kunnille hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa turvatus itsehallinnon kanssa. Kunnille ehdotetun maksuvelvollisuuden estämättä ensimmäinen lakiehdotus voidaan niin ollen käsitellä tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Valiokunnan käsityksen mukaan kuntien ja valtion taloudellisiin suhteisiin soveltuu huonosti, että kunnilla olisi pysyväisluonteisesti tämän tapainen, suuruudeltaan kunkin kunnan veroäyrikertymään pohjautuva rahoitustehtävä valtioon nähden. Tällaista rahoitustehtävää, vaikkakaan se ei ole perustuslain vastainen, on asiallisesti vaikea sovittaa kuntien itsehallinnon periaatteeseen, etenkin kun otetaan huomioon, että juuri kuntien itseverotusoikeutta on perinteisesti pidetty perustuslainvoimaisesti turvatus itsehallinnon olennaisena sisältönä. Kuntien ja valtion taloudellisten suhteiden tulee ensisijaisesti rakentua valtionosuuslainsäädännön varaan. Ensi vuoden alusta voimaan tulevan valtionosuus uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on säilyttää valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa vuoden 1992 tasolla. Valiokunta kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen, että esityksen mukainen kuntien rahoitustehtävä muuttaa oleellisesti tätä kustannustenjakoa, ellei kunnilta tulevan tällaisen ulkopuolisen rahoituksen valtionosuusjärjestelmän kautta kertautuvaa vaikutusta estetä.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz, varapuheenjohtaja Alho sekä jäsenet Jansson, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kekkonen, Koskinen,

Laine, M. Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Näsi, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö.

Eriäviä mielipiteitä

I

Käsityksemme mukaan hallituksen esityksessä n:o 288 kuntien maksettavaksi ehdotettu korotus kansaneläkkeen lisäosan maksuvelvoitteen puuttuu niin syvällisellä tavalla erityisesti taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevien kuntien itsemääräämisoikeuteen, että lain säätäminen edellyttää perustuslainsäätämisyjärjestyksestä (VJ 67 §). Perustelemme kantaamme seuraavasti:

Vuonna 1985 toteutettu lainsäädäntö, jolla kunnille asetettiin velvollisuus maksaa veronluonteista maksua veroäyrien perusteella kansaneläkkeen lisäosien kustannuksista, merkitsi tuolloin 1,1 miljardin markan suuruista kunnallisveron tuoton siirtoa kansaneläkekustannuksiin. Nyt esitetty maksuvelvollisuus merkitsee kunnille 4,4 miljardin markan poistumaa kuntien käytettävissä olevista kunnallisverotuloista. Kuntien keskusjärjestöjen arvion mukaan kyseessä on nyt 1 500 miljoonan markan lisälasku kunnille.

Perustuslakivaliokunnan oli määrä pohtia muun muassa sitä, merkitseekö tällaisen lisärasituksen asettaminen kunnille hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa säädettyyn kunnalliseen itsehallintoon puuttumista tavalla, joka on toteutettavissa vain VJ 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Valiokunnan enemmistö päätyi siihen, ettei ehdotus puutu kuntien itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin sellaisella tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi.

Käsityksemme mukaan 1,5 miljardin markan lisärasituksen asettaminen kunnille tulee merkitsemään lähes sadalle — pahimmissa taloudellisissa vaikeuksissa olevalle — kunnalle ylivoimaisen suuria paineita muun muassa peruspalvelujen heikentämiseen.

Asiantuntijankemyksiin viitaten toteamme, että kunnallisen itsehallinnon ydin — kunnallisverotusoikeus — merkitsee sitä, että kunnan keräämiä taloudellisia voimavaroja tulee käyttää

itsehallintoon kuuluvien tehtävien hoitamiseen. Vaikka pidämmekin sinänsä perusteltuna ajatusta siitä, että kunnat osallistuvat kansaneläkkeen kustannuksiin, tulisi kuntien maksuvelvollisuus kytkeä selkeämmin kuntien asukkaiden saamiin kansaneläkkeen lisäosaetuuksiin kuin tässä veronluonteisessa maksussa on laita, jotta se voitaisiin toteuttaa kunnallista itsehallintoa loukaamatta.

Esityksen käsittelyn aikana on lisäksi käynyt ilmi, että esitys merkitsee ilmeisesti myös jonkinasteista puuttumista Suomea sitovaan, vuonna 1991 voimaan saatettuun Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 artiklan määräykseen, jossa todetaan:

”Paikallisviranomaiset ovat kansallisen talouspolitiikan rajoissa oikeutettuja riittäviin omiin taloudellisiin voimavaroihin, joiden käytöstä ne voivat vapaasti määrätä toimivaltuuksiansa rajoissa.”

Yleisen lähtökohdan tulee olla se, että valtion tehtävänä on tarvittaessa kuntien taloudellinen tukeminen. Tämä esitys merkitsee täsmälleen päinvastaista toimenpidettä: valtio — puuttuvien varojen saamiseksi — esittää kuntien lisärahostusta puuttuvilla kansaneläkkeen lisäosan määrärahoilla. Tähän sisältyy kuntien taloudellisen itsehallinnon kannalta se ongelma, että kunnat velvoitetaan yksipuolisesti toimimaan valtiontalouden ongelmien ratkaisemiseksi ja niiden varoja käytetään tätä kautta tosiasiallisesti valtion eli eduskunnan enemmistön päättämien menokohteiden rahoittamiseen.

Edellä olevan perusteella esitämme kunnioittavasti,

että 1. lakiehdotus tulee käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja

että lakiehdotukset 2—4 voidaan käsitellä sanotun lain 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1992

Ensio Laine
Arja Alho

Antero Kekkonen

Raimo Vistbacka
Matti Vähänäkki

II

Katsomme, että kansaneläkelain 62 §:n muutos ei ole sopusoinnussa hallitusmuodon 51 §:n 2 momentin ja Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 artiklan kunnille turvaaman itsehallinnon kanssa. Syyt ovat seuraavat:

1. Kuntien velvollisuus vastata eläkkeiden lisäosien kustannuksista perustuu periaatteen, jonka mukaan köyhäinhoito tapahtuu yleisistä varoista. Tämä velvollisuus ei oikeuta valtiota verottamaan kuntia.

2. Lainmuutoksella pyritään tasapainottamaan valtion menoja, jotta valtio saisi osan niistä säästöistä, joita valtio odottaa kuntien tekävän. Kuntien tehtävänä ei ole valtion menojen tasapainottaminen. Kuntien säästömahdollisuudet vaihtelevat kunnittain. Näihin mahdollisuuksiin valtio voi vaikuttaa vähäisessä määrin. Kunnilla on verotusoikeus kunnallisten menojensa kattamiseksi, ei valtion menojen kattamiseksi. Valtion tehtävänä on kuntien tukeminen eikä päinvastoin.

3. Perustuslakivaliokunta suhtautui lausunnossaan n:o 18/1985 vp epäillen tuolloiseen lisäosien korotukseen. Jos korotus olisi tuolloin ollut yhtä suuri kuin nyt, arvostelu olisi ollut vielä voimakkaampaa. Asteittainen korotus ei lievennä arvostelua.

4. Pienissä kunnissa säästötavoitteisiin pääseminen voi olla vaikeaa tai mahdotonta. Lakiehdotuksen mukainen maksuvelvollisuus koskee kaikkia kuntia taloudellisista voimavaroista riippumatta. Tämän vuoksi heikossa asemassa olevan kunnan itsemääräämisoikeus voi mitätöityä hallitusmuodon vastaisesti.

Tiivistäen toteamme, että lainmuutos tähtää johonkin aivan muuhun kuin mikä on kansaneläkkeiden lisäosien kustannusjaon tarkoitus. Tällaista lainsäädäntöä ei tulisi lainkaan esiintyä, ei vaikka se syntyisi perustuslain mukaisessa järjestyksessä.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1992

Gunnar Jansson

Päivi Varpasuo

EDUSKUNNAN
SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

Helsingissä
8 päivänä joulukuuta 1992
Lausunto n:o 9

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 17 päivänä marraskuuta 1992 hallituksen esityksen n:o 288 vuonna 1993 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo sosiaali- ja terveysministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, ekonomisti Juhani Turkkila Suomen Kaupunkiliitosta, varatoimitusjohtaja Leif Engfelt ja lakimies Taisto Ahvenainen Suomen Kunnallisliitosta, johtaja Berndt Långvik Finlands svenska kommunförbundista, asiamies Pekka Piispanen Suomen Työntantajain Keskusliitosta, johtaja Pekka Merenheimo Liiketyöntantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akavasta, sosiaalisihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta ja osastonjohtaja Keijo Hyvönen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla ja valtion liikelaitoksilta perittäväksi kansaneläkemaksua 2,40 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä ja sairausvakuutusmaksua vastaavasti 1,45 prosenttia vuonna 1993. Julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkemaksua 3,95 prosenttia ja muilta julkisoikeudellisilta työnantajilta kuin kirkolta sairausvakuutusmaksua 2,70 prosenttia. Kirkon ja sen seurakunnan sairausvakuutusmaksu olisi 4,20 prosenttia. Työnantajan lapsilisämaksua ei perittäisi vuodelta 1993.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu ehdotetaan alennettavaksi 1,80 penniin veroäyryltä. Myös vakuutetun sairausvakuutusmaksua alen-

nettaisiin 1,70 penniin veroäyryltä, kuitenkin siten, että maksu olisi 80 000 äyriä yli menevältä osalta 3,20 penniä veroäyryltä. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittäisiin lisäksi kansaneläkevakuutusmaksua 1 penni ja sairausvakuutusmaksua 2 penniä vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta äyryltä. Vakuutusmaksujen korotus olisi kuitenkin yhteensä enintään 3 prosenttia veronalaisesta eläketulosta.

Vuonna 1993 kunnan osuus kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoitukseen olisi 1,47 penniä veroäyryltä kunnan verotuksessa saamien veroäyriä yhteismäärästä. Kansaneläkelaitoksen osuus lisäosamenosta olisi 52,0 prosenttia valtion vastatessa menosta muilta osin. Kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päätyttyä vähintään 4 prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio takaisi edelleen kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden.

Sairausvakuutusrahaston valtion osuuden vähimmäismäärä muutettaisiin väliaikaisesti siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 8 prosenttia vuotuisista kokonaiskustannuksista. Sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevat lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että kansaneläkelaitoksen rahoitus järjestetään kestäväälle ja vakaalle pohjalle. Eri maksajien osuudet on saatava oikeudenmukaisiksi. Muun muassa kuntien esitetyllä menettelyllä korkeammiksi tulevat välilliset työvoimakustannukset vaikeuttavat kunnallisten palvelujen kehittämistä. Rahoitusjärjestelmää on uudistettava siten, että kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut kohtelevat valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksi-

tyisiin työnantajiin ja seurakuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Maksujärjestelmällä on myös pyrittävä parantamaan työvoimavaltaiten yritysten asemaa uudistamalla palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää samalla huolehtien sosiaaliturvan riittävästä rahoituksesta. Tämä edellyttää rahoitusjärjestelmän uudelleenarviointia siten, että pääomavaltaiset alat osallistuvat nykyistä suuremmalla osalla sosiaaliturvan rahoitukseen. Pienyrittäjien asemaan ja heidän kannettavakseen asetettuihin maksuihin on kiinnitettävä huomiota, jotta myös tällä menettelyllä voidaan tukea työllisyyden kannalta merkittävää pienyritystoimintaa.

Valiokunta esittää, että valtionvarainvaliokunta edellyttäisi hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimenpiteisiin vakuutusmaksujen määräytymisperusteiden selvittämiseksi, jotta kaikki kansaneläkelaitoksen etuuksien piiriin ETA-sopimuksen myötä tulevat osallistuisivat etuuksien rahoittamiseen tasavertaisin perustein.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan hallitus ja palkansaajien keskusjärjestöt ovat tulopoliittiseen ratkaisuun liittyen sopineet vakuutettujen sairausvakuutusmaksun korottamisesta 0,20 penniä äyriältä vuodelle 1993 verrattuna talousarvioesitykseen. Kun sopimus on tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä hallituksen esityksessä, sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen muuttamista.

Valiokunta esittää hallituksen esitykseen sisältyvään kolmanteen lakiehdotukseen tehtäväksi teknisen korjauksen.

Edellä esitettyyn ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti lausuntonaan esittää,

*että ensimmäinen ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

2.

Laki

vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,90 penniä vakuutetulle vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 3,40 penniä va-

kuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Vakuutusmaksua määrättäessä otetaan huomioon, mitä tuloverolaissa (/) säädetään:

2—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3.

Laki

eläketuloa saavan henkilön korotetusta sosiaaliturvamaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-

kuuta 1993. Lakia sovelletaan vuodelta 1993 toimitettavaan verotukseen.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina, jäsenet Ala-Harja, U. Anttila (osittain), Antvuori (osittain), Hiltunen, Hurskainen, Kauppinen (osittain), Kemppei-

nen, Kuittinen, Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka (osittain), Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsenet Mäkipää (osittain) ja Saari.

Eriäviä mielipiteitä

I

Tuloverotus on ollut ennätyskorkeaa vuoden 1992 aikana. Vuonna 1993 palkansaajien veroaste vain nousee. Raippaverolla ja muiden verojen korotuksilla on heikennetty palkansaajien ostovoimaa rajusti. Verojen korotus ja ostovoiman leikkaus on ollut omiaan syventämään lamaa entisestään.

Sosialidemokraatit ovat eduskunnassa johdonmukaisesti esittäneet, että raippaverosta luovuttaisiin kokonaan. Vastaavat verotulot ovat saatavissa pääomatulojen verotusta kiristämällä, suurten talletusten verotusta kiristämällä, varallisuusveroa kiristämällä ja verottamalla myös maa- ja metsätalouden tuloja tasapuolisesti muiden tulojen kanssa.

Tulopoliittisen sopimuksen yhteydessä sovittiin raippaveron lievennyksen osittaisesta peruuttamisesta. Hallitus on pyrkinyt sysäämään syyn tästä palkansaajaliikkeen harteille. Tosiasiassa valinta oli hallituksen. Palkansaajajärjestöt esittivät hallitukselle kolmen miljardin markan säästöjä, joilla työttömyysturvan leikkausten peruuttaminen olisi katettu.

Säästöt eivät kelvanneet hallitukselle. Sen vuoksi jouduttiin veronkorotusten tielle.

Palkansaajien ja eläkeläisten verotusta kiristämällä ei voida valtiontalouden alijäämiä hoitaa kestäväällä tavalla. Tarvitaan myös säästöjä. Säästöt on kuitenkin kohdennettava oikeuden-

mukaisesti muihin ryhmiin kuin työttömiin, sairaisiin ja eläkeläisiin. Sosialidemokraatit auttavat hallitusta tarpeen mukaan säästökohteiden löytämisessä ja läpiviennissä.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa suomalaisten yritysten kyky osallistua sosiaaliturvan rahoitukseen on voimakkaasti eriytynyt. Vienti-teollisuudella, jonka kansainvälinen kilpailukyky on devalvaatioiden myötä parantunut kymmenillä prosenteilla, olisi mahdollisuus nykyistä suuremmassa määrin osallistua valtiontalouden rahoitukseen, joka kärsii kuihtuvan kotimarkkinateollisuuden ja työttömyyden aiheuttamista tulonmenetyksistä. Katsommekin, että valtiovarainvaliokunnan tulisi selvittää ja vakavasti pohdita mahdollisuuksia palauttaa yksityisen työnantajan sosiaaliturvamaksujen porrastus, joka poistettiin vuonna 1991.

Lisäksi katsomme, että hallituksen esitys lisätä kuntien osuutta kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta on kuntatalouden kannalta kriisiä syventävä toimenpide. Tällä tavoin kunnat pakotetaan peruspalveluiden leikkauksiin sekä henkilöstön lomautuksiin ja irtisanomisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan lausunnon mukaisena,

että 1. lakiehdotukseen liittyvä vakuutetun kansaneläkemaksu olisi 1,55 penniä äyriältä ja kunnan lisäosamaksu kansaneläkelaitokselle 0,98 penniä veroäyriältä, että 2. lakiehdotukseen liittyvä vakuu-

tetun sairausvakuutusmaksu olisi 1,70 penniä siltä osin kuin veroäyriä on alle 80 000 ja 2,70 penniä 80 000 äyriin ylittäviltä äyrieltä, ja että 3. lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1992

Jouko Skinnari
Kyllikki Muttilainen

Sinikka Hurskainen
Virpa Puisto

Ulla Anttila

II

Eläkeläisille esitetyllä kahden pennin sairausvakuutusmaksun ja pennin kansaneläkemaksun korotuksella kerättäisiin eläkeläisiltä yli miljardi markkaa ylimääräistä veroa. Verotus kiristyisi kolmella prosentilla yksinäisillä eläkkeensaajilla jo 3 100 markan ja eläkeläispuolisoilla 2 700 markan kuukausieläkkeistä alkaen. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy ylimääräisten maksujen asettamista eläkeläisille, joten ehdotamme 3. lakiehdotuksen hylkäämistä.

Hallitus esittää kansaneläkemaksun keräämistä 1,8 penniä veroäyriältä eli vielä 0,25 pennillä korotettuna vuoden 1991 tasoon verrattuna. Tämä lisäisi kaikkien vakuutettujen veroja noin 630 miljoonalla markalla. Tulopoliittisen ratkaisun johdosta hallituspuolueiden edustajat hyväksyivät myös vakuutetun sairausvakuutusmaksuun ylimääräisen korotuksen 0,20 pennin suuruisena, mikä korottaa kaikkien vakuutettujen veroja noin 500 miljoonalla markalla.

Emme pidä oikeana kansaneläkemaksun keräämistä eläkeläisiltä paitsi palkkatulon osalta. Emme myöskään hyväksy vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen korottamista kaikkia vakuutettuja koskevana.

Sen sijaan ehdotamme vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun porrastamista. Esitämme, että vakuutetun kansaneläkemaksu palautetaan vuoden 1991 tasolle eli 1,55 penniin äyriältä, mutta maksu porrastetaan niin, että vakuutusmaksu olisi 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriältä siltä osin kuin veroäyriin määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriältä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ehdotamme kerättäväksi vastaavalla tavalla porras-

tettuna myös vakiintuneen 1,7 pennin tasosta alkaen.

Esitämme, että yksityisten työnantajien kansaneläkemaksun porrastus, joka on poistettu 1.7.1991 lukien, palautettaisiin vuodelle 1993.

I maksuluokan työnantajan kansaneläkemaksun ehdotamme alennettavaksi 2,15 prosenttiin ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

II maksuluokassa olisivat sellaiset työnantajat, joiden käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia samana verovuotena maksettujen palkkojen määrästä. Tässä ryhmässä maksun suuruus olisi 3,45 prosenttia ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

III maksuluokassa olisivat työnantajat, joilla edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä. Tässä ryhmässä sanottu maksu olisi 4,95 prosenttia.

Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksussa toteutettaisiin porrastus samalla periaatteella niin, että I maksuluokassa maksu olisi 1,45 %, II maksuluokassa 2,45 % ja III maksuluokassa 3,95 %.

Edellä esitetyllä porrastuksella maksua kerättäisiin 1,4 miljardia markkaa enemmän kuin hallituksen esityksellä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä kansaneläkelaitoksen rahoituksen palauttamista vakaaksi niin, ettei perusturvan olennaista sisältöä vaaranneta. Siksi esitämme, että kansaneläkerahaston rahastoimisaste (KEL 59 §) palautettaisiin neljästä kuuteen prosenttiin ja sairausvakuutuk-

sen rahastoimisaste (SVL 59 §) kahdeksasta kymmeneen prosenttiin. Nykykäytäntö on vaarantanut kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden, jota on jouduttu valtion varoista paikkaamaan melkein joka kuukausi.

Hallitus esittää kunnan rahoitusosuutta nostettavaksi siten, että se vastaisi valtion osuutta kuntien kulutusmenoilta asetetusta 4 %:n säästötaavoitteesta. Tämä merkitsisi 1,5 miljardin markan lisärasitusta kunnille. Emme voi periaatteessa hyväksyä menettelyä, joten esitämme, että

kuntien lisäosakustannus jää vuoden 1992 tasoon, jolta sitä jatkossa on edelleen pyrittävä alentamaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan lausuntoon sisältyvä 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana,

että 3. lakiehdotus hylättäisiin ja

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti sekä 6 (poist.) ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti (poist.) 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60 ja 588/78) sekä 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

3 §

Yksityinen työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 2,15 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1993 saman vuoden joulukuun 31 päivään saakka ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 3,45 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 4,95 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Mitä edellä on sanottu yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisestä, on soveltuvin osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Valtiolta ja sen muulta

laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle suoritetun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyryltä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyryltä siltä osin kuin veroäyryn määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyryltä.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:

1) joka verovuoden päätyttyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta;

2) joka verovuoden tai sen osan aikana on saanut tämän lain mukaan työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä eläketulon osalta; tai

3) joka verovuoden aikana on kuollut.

59 §
(Poist.)

62 §

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkeiden lisäosien kustannuksiin *0,98 penniä* veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettusta määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuunpanosta, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvien osin voimassa, mitä työnantajan sosia-

liturvamaksususta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä. Tarkemmat säännökset kunnan tilityksestä vuodelta 1993 voidaan antaa asetuksella.

(3 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan lausunnossa)

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1993 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Lain 6 (poist.) ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1993.

2.

Laki

vuodelta 1993 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), säädetään työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityiseltä työnantajalta, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan sairausvakuutusmaksuna 1,45 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1993 saman vuoden joulukuun 31 päivään saakka ennakokoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovel-

vollisen yksityisen työnantajan viimeksi tarkoitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvaan käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 2,45 prosenttia ennakokoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 3,95 prosenttia ennakokoperinnän alaisen palkan määrästä.

Mitä edellä on sanottu yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun määräytymisestä, on soveltuvien osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87) (poist.). Valtiolta ja sen muulta laitoksesta kuin edellä mainitulta liikelaitoksesta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitoksesta sekä kunnalta ja kuntainliitolta (poist.), evankelis-luterilaiselta

kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sairausvakuutusmaksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammi-kuuta 1993 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §
(Poist.)

3 §
(Kuten valiokunnan lausunnon 4 §)

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1992

Marjatta Stenius-Kaukonen

Outi Ojala

III

Valiokunta on hyväksynyt mietinnössään hallituksen esityksen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuista. Esitys ei mielestäni jaa syntyvää maksurasitetta sosiaalisesti oikeudenmukaisesti, ja siksi en voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan asiassa. Katson, että maksut olisi tullut porrastaa esitetystä poiketen siten, että pienituloisten maksurasitus olisi ollut pienempi ja varsinkin 175 000 äyriä ylittävältä osalta suu-rempi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallituksen esityksen 1. ja 2. lakiehdotuksen sijasta asian käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoitteen n:o 51 mukaiset lakiehdotukset. Lisäksi yhdyn lausuntoon jätettyyn I eriävään mielipiteeseen siltä osin, mitä siinä on esitetty hallituksen esityksen 3. lakiehdotuksesta.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1992

Lea Mäkipää